

Міністерство освіти і науки України
Національний університет фізичного виховання і спорту України

ЗБІРНИК ТЕЗ ДОПОВІДЕЙ

XVII Міжнародної конференції
молодих вчених
«Молодь та олімпійський рух»

Київ 2024

Молодь та олімпійський рух: Збірник тез доповідей XVII Міжнародної конференції молодих вчених, 7 травня 2024 року [Електронний ресурс]. – К., 2024. – 244 с.

У збірнику представлені тези з актуальних питань: правові, організаційні, соціальні, екологічні та економічні аспекти сучасного спорту, олімпійська освіта: соціально-філософські, історичні, психологічні та педагогічні аспекти, актуальні проблеми сучасної спортивної підготовки, медико-біологічні аспекти олімпійського спорту, передові практики та інновації сучасної спортивної медицини, фізична терапія та ерготерапія, теорія і практика спорту для всіх.

Матеріали збірника представляють теоретичний і практичний інтерес для докторантів, аспірантів, здобувачів ступенів бакалавра та магістра, тренерів, спортсменів, викладачів, науково-педагогічних працівників, студентів.

Редакційна колегія:

Андреева О. В., д-р наук з фіз. виховання і спорту, проф.
Арехова Т. О., спеціаліст відділу сучасних бібліотечних технологій
Байрачний О. В., канд. наук з фіз. виховання і спорту, доц.
Белікова М. В., канд. мед. наук, доц.
Бісмак О. В., д-р наук з фіз. виховання і спорту, проф.
Бобровник В. І., д-р наук з фіз. виховання і спорту, проф.
Борисова О. В., д-р наук з фіз. виховання і спорту, проф.
Брушко В. В., ст. викладач
Василенко Є. В., канд. наук з фіз. виховання і спорту, доц.
Віноградов М. М., викладач
Вітомський В. В., канд. наук з фіз. виховання і спорту, доц.
Вольський Д. С., д-р філософії з фіз. культури і спорту
Гаврелюк С. В., канд. мед. наук, доц.
Гакман А. В., д-р наук з фіз. виховання і спорту, проф.
Гончаренко Є. В., канд. наук з фіз. виховання і спорту, доц.
Гринь О. Р., канд. пед. наук, проф.
Дяченко А. Ю., д-р наук з фіз. виховання і спорту, проф.
Кашуба В. О., д-р наук з фіз. виховання і спорту, проф.
Когут І. О., д-р наук з фіз. виховання і спорту, проф.
Козлова О. К., д-р наук з фіз. виховання і спорту, проф.
Козьма В. В., д-р політ. наук, проф.
Коробейніков Г. В., д-р біолог. наук, проф.
Коробейнікова Л. Г., д-р біолог. наук, проф.
Кравчук Л. Д., канд. наук з фіз. виховання і спорту, доц.
Кропивницька Т. А., канд. наук з фіз. виховання і спорту, доц.
Лазарева О. Б., д-р наук з фіз. виховання і спорту, проф.
Лук'янцева Г. В., д-р біолог. наук, проф.
Максимова Ю. А., канд. наук з фіз. виховання і спорту, доц.
Маринич В. Л., канд. наук з фіз. виховання і спорту, доц.
Матвеев С. Ф., канд. пед. наук, проф.
Олешко В. Г., д-р наук з фіз. виховання і спорту, проф.
Олійник Т. М., канд. мед. наук, доц.
Пастухова В. А., д-р мед. наук, проф.
Петровська Т. В., канд. пед. наук, проф.
Пінчук Є. А., д-р філософ. наук, проф.
Приймак М. М., канд. наук з фіз. виховання і спорту, доц.
Радченко Л. А., д-р наук з фіз. виховання і спорту, проф.
Русанова О. М., канд. наук з фіз. виховання і спорту, доц.
Терещенко А. В., викладач
Толкунова І. В., канд. пед. наук, доц.
Трачук С. В., канд. наук з фіз. виховання і спорту, доц.
Федорчук С. В., канд. біолог. наук
Футорний С. М., д-р наук з фіз. виховання і спорту, проф.
Харчук Т. В., д-р економ. наук, доц.
Шахліна Л. Г., д-р мед. наук, проф.
Шевчук Ю. В., викладач
Шинкарук О. А., д-р наук з фіз. виховання і спорту, проф.
Шутова С. Є., канд. наук з фіз. виховання і спорту, доц.

Тези пройшли перевірку з використанням сервісу пошуку плагіату Unischeck. Рекомендовано Вченою радою Національного університету фізичного виховання і спорту України, протокол № 11 від 07. 05. 2024 р.

ЗМІСТ

РОЗДІЛ І

ПРАВОВІ, ОРГАНІЗАЦІЙНІ, СОЦІАЛЬНО-ФІЛОСОФСЬКІ, ІСТОРИЧНІ, ПСИХОЛОГО - ПЕДАГОГІЧНІ, ЕКОЛОГІЧНІ ТА ЕКОНОМІЧНІ АСПЕКТИ СУЧАСНОГО СПОРТУ. ОЛІМПІЙСЬКА ОСВІТА

ГОНЧАРУК Н., ШЕВЦОВ С., ОПАДЬКО В. УПРАВЛІННЯ ПРОЦЕСОМ ВИКОРИСТАННЯ ТА УТИЛІЗАЦІЇ ПЛАСТИКУ В ПРАКТИЦІ СУЧАСНОГО СПОРТУ	9
ІВАНОВ О. КОРПОРАТИВНІ КОМУНІКАЦІЇ В ДІЯЛЬНОСТІ ФІТНЕС-ОРГАНІЗАЦІЙ	11
КОВАЛЬ К. АКТУАЛІЗАЦІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЯ ОСВІТНІХ ПРОГРАМ У СИСТЕМІ АНТИДОПІНГОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У СПОРТІ	13
КОГУТ А. БРЕНДИНГ У СПОРТІ ЯК НАПРЯМ БІБЛІОМЕТРИЧНОГО АНАЛІЗУ	15
КОЛОМІЄЦЬ К., МІЧУДА Ю. ТРЕНЕР ЯК ОПЕРАЦІЙНИЙ МЕНЕДЖЕР СПОРТИВНОГО КЛУБУ	17
КРОПИВНИЦЬКА Т., ПАЛКІН О., ПОЛУШКІНА В., МАКАРЕНКО О. ВИДИ СПОРТУ, ЩО ВИНИКЛИ В УКРАЇНІ	19
ЛИМАРЕНКО Н., ЄРМОЛОВА В. ФРЕБЕЛІВСЬКА ПЕДАГОГІКА В СИСТЕМІ ОЛІМПІЙСЬКОЇ ОСВІТИ	21
ЛЯХ-ПОРОДЬКО О. ОЛІМПІЙСЬКІ ТРАДИЦІЇ УКРАЇНЦІВ У БРАЗИЛІЇ	23
МАЗУР Р., МАТВЄЄВ С., БАБЕНКО Д. РУХ ФУТБОЛЬНИХ УЛЬТРАС В УКРАЇНІ У ПЕРІОД ВІЙНИ	25
МАРЧУК М. КРОЛЬ І. АТЛЕТИЧНІ ЗМАГАННЯ СТАРОДАВНЬОЇ ГРЕЦІЇ	27
ОЛЕФІРЕНКО П. СУЧАСНИЙ РОЗВИТОК ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ТА СПОРТУ В КРАЇНАХ ЄВРОПИ	29
ОНІПЧЕНКО М., ВАРЕНИК О. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ УПРАВЛІННЯ ДИТЯЧО-ЮНАЦЬКИМИ ОРГАНІЗАЦІЯМИ В УМОВАХ КОМЕРЦІАЛІЗАЦІЇ СПОРТУ	31
ПОСТОВА А. СУЧАСНІ НАПРЯМИ У СТРАТЕГІЇ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ У ФІЗКУЛЬТУРНО-СПОРТИВНІЙ СФЕРІ	33
ПРИМА А., МАТВЄЄВ С., БАБЕНКО Д. ПЕРЕХІД СПОРТСМЕНІВ ВІД ШКІЛЬНОГО ДО СТУДЕНТСЬКОГО СПОРТУ В ПІВНІЧНІЙ АМЕРИЦІ	35
РОЧЕК А., БОРИСОВА О., КРОПИВНИЦЬКА Т., ЧЕРНОБАЙ В. СУЧАСНІ ТРЕНДИ В ДІЯЛЬНОСТІ МІЖНАРОДНОЇ ФЕДЕРАЦІЇ СТУДЕНТСЬКОГО СПОРТУ	37
СОВЕРДА І., БОЧКУР А., ПАСІЧНЯК Л. ОРГАНІЗАЦІЙНІ АСПЕКТИ МОДЕРНІЗАЦІЇ ЗАНЯТЬ З БОКСУ ЗА ДОПОМОГОЮ «BLAZERPOOD»	39
ФУРМАН Д. ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ СТВОРЕННЯ ЄДИНОГО ПУЛУ ПРАВ ТРАНСЛЯЦІЇ ФУТБОЛЬНИХ МАТЧІВ УКРАЇНСЬКОЇ ПРЕМ'ЄР-ЛІГИ	41
ФУТОРНИЙ С., ЛИСЮК С., ГАНДЕЙ О. МЕНЕДЖМЕНТ МІСЬКОГО БІОРИЗНОМАНІТТЯ ПІД ЧАС ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ПРОВЕДЕННЯ СПОРТИВНИХ ЗАХОДІВ	43
ШЕВЧУК О. ДЕТЕРМІНАНТИ ЗАЛУЧЕННЯ ДО ІНКЛЮЗИВНОЇ СПОРТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ РІЗНИХ ГРУП НАСЕЛЕННЯ	45

ШИРОКОСТУП В. СУЧАСНИЙ ФУТБОЛ: АНАЛІЗ СОЦІОКУЛЬТУРНИХ АСПЕКТІВ ФУТБОЛЬНОЇ КУЛЬТУРИ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА ГРОМАДСЬКІСТЬ	47
ШИТІКОВА Є. ДРОН-РЕЙСИНГ ЯК СКЛАДОВА МІЖНАРОДНОГО СПОРТИВНОГО РУХУ	49
ЩУР Я., МАТВЄЄВ С., БАБЕНКО Д. РОЗВИТОК ЖІНОЧОГО ПРОФЕСІЙНОГО ФУТБОЛУ В УКРАЇНІ	51
ЯКОВЕНКО О., КУЛИКОВ А. ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ СПОРТИВНО-МАСОВИХ ЗАХОДІВ У КІБЕРСПОРТІ	53

РОЗДІЛ II

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОЇ СПОРТИВНОЇ ПІДГОТОВКИ

ASHERMANN B., MYTKO A., ZHYHAILOVA L., NAGORNA V. PROBLEMS OF VALIDATION IN COMPARATIVE ANALYSIS OF INNOVATIVE BIOMECHANICAL METHODS IN SPORTS	56
FESHCHUK O., SALAMIN Y., OMELIANCHUK-ZURKALOVA O. THE CURRENT STATE OF ARTISTIC GYMNASTICS ON THE EVE OF THE OLYMPIC GAMES IN PARIS	58
KOROVEINIKOVA L., BEREZHNA A. STRUCTURE OF PSYCHOLOGICAL FITNESS IN ELITE WRESTLERS	60
MYTKO A., ZHYHAILOVA L., PETRENKO H., NAGORNA V. OPENCAP: A REVOLUTIONARY APPROACH FOR BIOMECHANICAL ANALYSIS OF ELITE ATHLETES	61
БАЙРАЧНИЙ О., ЛЕВЧУК О. ВПЛИВ ЗОВНІШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА НА СТАНОВЛЕННЯ ЛІДЕРА В СПОРТІ	63
БЕЗМИЛОВ М., ВАН ХАНЬПЕН ОСОБЛИВОСТІ ПОБУДОВИ ЕТАПУ БЕЗПОСЕРЕДНЬОЇ ПІДГОТОВКИ ДО ГОЛОВНИХ ЗМАГАНЬ РОКУ КОМАНД ВИСОКОЇ КВАЛІФІКАЦІЇ В БАСКЕТБОЛІ 3Х3	65
БЕКАР С. ЗАСТОСУВАННЯ ТЕХНОЛОГІЙ ВІРТУАЛЬНОЇ ТА ДОПОВНЕНОЇ РЕАЛЬНОСТІ У ПІДГОТОВЦІ СПОРТСМЕНІВ	67
БИШЕВЕЦЬ Г., БОЙКОВ А. ЗДОРОВИЙ СПОСІБ ЖИТТЯ ЯК ЗАПОРУКА ТРИВАЛОЇ КАР'ЄРИ ГРАВЦЯ У КІБЕРСПОРТІ	69
БОРИСОВА О., ШЛЬОНСЬКА О. СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО АНАЛІЗУ ЗМАГАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У КОМАНДНИХ ІГРОВИХ ВИДАХ СПОРТУ	71
БРИЧУК М., ТИСЛЕНКО С. СУЧАСНИЙ СТАН ПИТАННЯ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ АРБІТРІВ У БАСКЕТБОЛІ	73
БУГЕРА Д., УЛАН А., ЗАЛОЙЛО В. ТЕХНІКО-ТАКТИЧНІ ДІЇ КВАЛІФІКОВАНИХ ФУТБОЛІСТІВ З МОТОРНОЮ АСИМЕТРІЄЮ НИЖНІХ КІНЦІВОК	75
ВАН ЦЯНЬ, ДЯЧЕНКО А. СПЕЦИФІЧНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ЕНЕРГОЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВЕСЛУВАЛЬНИКІВ НА ЕТАПІ ПІДГОТОВКИ ДО ВИЩИХ ДОСЯГНЕНЬ	77
ВЕЙ БІН, ДЯЧЕНКО А. ХАРАКТЕРИСТИКА ФУНКЦІОНАЛЬНОГО РЕЗЕРВУ ФУТБОЛІСТІВ НА ЕТАПІ СПЕЦІАЛІЗОВАНОЇ БАЗОВОЇ ПІДГОТОВКИ	79
ВОЛОЩУК К. ПРОБЛЕМИ ТЕОРЕТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ У ВОЛЕЙБОЛІ ПРИ ДИСТАНЦІЙНОМУ РЕЖИМІ НАВЧАННЯ ЗДОБУВАЧІВ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ	81
ГАНАГА О., ПЕТРОВСЬКА Т., ФЕДОРЧУК С. ОСОБЛИВОСТІ ЛОКАЛІЗАЦІЇ КОНТРОЛЮ У ГРАВЦІВ У КОМП'ЮТЕРНІ ІГРИ	83

ГО ЖЕНХАО, ДЯЧЕНКО А. ВДОСКОНАЛЕННЯ ПОТУЖНОСТІ АЕРОБНОГО ЕНЕРГОЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СПЕЦІАЛЬНОЇ ПРАЦЕЗДАТНОСТІ ВЕСЛУВАЛЬНИКІВ	85
ГОНЧАРОВА Н., ДОВГАНІНЕЦЬ О. СТАВЛЕННЯ БАТЬКІВ ДО ЗАНЯТЬ СПОРТИВНИМИ ЄДИНОБОРСТВАМИ ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ	87
КОЛОТ А., РЕЗАНОВ О. ДИНАМІКА ІНДИВІДУАЛЬНИХ ПОКАЗНИКІВ ТЕХНІЧНОЇ ПІДГОТОВЛЕНОСТІ КВАЛІФІКОВАНИХ СТРИБУНІВ У ДОВЖИНУ	89
КОНОВАЛ Ю. ВДОСКОНАЛЕННЯ РУХЛИВОСТІ АЕРОБНОЇ СИСТЕМИ КВАЛІФІКОВАНИХ СПОРТСМЕНІВ ЯК ФАКТОР РЕЗУЛЬТАТИВНОСТІ У ВЕЛОСИПЕДНИХ ГОНКАХ НА ТРЕКУ	91
КОРОБЕЙНИКОВ Г., ВАН СЯНЬОУЙ, КОХАНЕВИЧ А. ФУНКЦІОНАЛЬНИЙ СТАН У КВАЛІФІКОВАНИХ БОРЦІВ ІЗ РІЗНИМ РІВНЕМ СТРЕСОСТІЙКОСТІ	93
КОРОБЕЙНИКОВА Л., ЯН ХАОЦЗІНЬ, ЦЗОУ ТЯНЬХАО ДИНАМІКА ПСИХОФІЗІОЛОГІЧНОГО СТАНУ У ЄДИНОБОРЦІВ ВИСОКОЇ КВАЛІФІКАЦІЇ	95
КОС Р., УЛАН А. ВІДБІР ФУТБОЛІСТІВ НА ПОЧАТКОВОМУ ЕТАПІ ПІДГОТОВКИ ЯК СКЛАДОВА БАГАТОРІЧНОЇ СИСТЕМИ УДОСКОНАЛЕННЯ СПОРТСМЕНІВ	97
КОСТЕНКО Є., НІКОЛАЄНКО В. ІНДИВІДУАЛІЗАЦІЯ ТРЕНУВАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ ТА ЇЇ ЗНАЧУЩІСТЬ У ПРОЦЕСІ ВДОСКОНАЛЕННЯ ФІЗИЧНИХ ЯКОСТЕЙ ЮНИХ ФУТБОЛІСТІВ	99
КРИКУН О., ВОРОНОВА В., ФЕДОРЧУК С. КРИТЕРІЇ СЕНСОМОТОРНИХ РЕАКЦІЙ РІЗНОГО СТУПЕНЯ СКЛАДНОСТІ СПОРТСМЕНОК У ЧЕРЛІДЕНГУ	101
ЛАВРИНЕНКО М., ГРИНЬОВА Т. ДОСЛІДЖЕННЯ РОЗВИТКУ РОЛЕ SPORT ЯК СУЧАСНОГО ВИДУ СПОРТУ	103
ЛАВРОВ В., ДЕНИСОВА Л., ШИНКАРУК О. СУЧАСНИЙ РОЗВИТОК КІБЕРСПОРТУ: ТРЕНДИ І ВИКЛИКИ	105
ЛУТ І. ВИЗНАЧЕННЯ ЗНАЧУЩОСТІ СКЛАДОВИХ ТЕХНІКО-ТАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ В КІБЕРСПОРТИВНІЙ ДИСЦИПЛІНІ LEAGUE OF LEGENDS	107
ЛЮ ЯН ОСОБЛИВОСТІ ВІДБОРУ БАСКЕТБОЛІСТІВ ПІД ЧАС КОМПЛЕКТУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНИХ ЗБІРНИХ КОМАНД ДО ГОЛОВНИХ ЗМАГАНЬ РОКУ	109
ЛЯНЬ СЯО, БЕЗМИЛОВ М. КОМПЛЕКСНИЙ КОНТРОЛЬ ПІДГОТОВЛЕНОСТІ БАСКЕТБОЛІСТІВ НАЙБЛИЖЧОГО РЕЗЕРВУ НАЦІОНАЛЬНИХ ЗБІРНИХ КОМАНД	111
МАКСИМОВ С., ГУЗЕНКО Л., МАКСИМОВА Ю. ДИФЕРЕНЦІАЦІЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ АКРОБАТОК З УРАХУВАННЯМ ЇХ ОСОБИСТІСНИХ ХАРАКТЕРИСТИК	113
ОМЕЛЬЧЕНКО Т., ХАРЬКОВА Л. РУХОВА АКТИВНІСТЬ ЯК РЕСУРС ВІДНОВЛЕННЯ ПСИХОЕМОЦІЙНОГО ЗДОРОВ'Я ПІДЛІТКІВ В УМОВАХ ВІЙСЬКОВОГО СТАНУ	115
ПАСІЧНЯК Л., БОЧКУР А., СОВЕРДА І. ВПРОВАДЖЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОЦЕС ОРГАНІЗАЦІЇ СЕКЦІЙНИХ ЗАНЯТЬ З БОКСУ СЕРЕД ПІДЛІТКІВ	117
ПЕТРОНЮК А. ТЕХНІЧНІ ЕЛЕМЕНТИ ЯК НЕВІД'ЄМНА СКЛАДОВА ЕВОЛЮЦІЇ ФІГУРНОГО КАТАННЯ НА КОВЗАНАХ	119
ПОНОМАРЕНКО К. ОСОБЛИВОСТІ СПОРТИВНОЇ ПІДГОТОВКИ ВОЛЕЙБОЛІСТІВ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО ТРЕНУВАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ	121
ПОПОВ С., СОВЕНКО С. ТЕНДЕНЦІЇ УЛЬТРАМАРАФОНСЬКОГО БІГУ: АНАЛІЗ ВІКОВИХ ХАРАКТЕРИСТИК, ДИНАМІКИ РЕЗУЛЬТАТІВ ТА ТЕМПУ БІГУ ПО ДИСТАНЦІЇ УЧАСНИКІВ ЧЕМПІОНАТУ СВІТУ З БІГУ НА 100 КМ	123

ПУГАЧОВ Д. КОМПОНЕНТИ ФІЗИЧНИХ ЯКОСТЕЙ В ПРОЦЕСІ ТРЕНУВАННЯ КВАЛІФІКОВАНИХ БІГУНІВ НА СЕРЕДНІ ДИСТАНЦІЇ НА ЕТАПІ СПЕЦІАЛІЗОВАНОЇ БАЗОВОЇ ПІДГОТОВКИ	125
ПШЕНІЧНИКОВ П. ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ЗАСОБІВ КОНТРОЛЮ ТЕХНІКО-ТАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВЛЕНОСТІ КВАЛІФІКОВАНИХ ТХЕКВОНДИСТІВ	127
РОМАНЕНКО О. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА КОНТАКТНИХ РОЗДІЛІВ КІКБОКСИНГУ	129
СИВАШ І. ЗДОРОВ'ЯЗБЕРІГАЮЧІ ПЕДАГОГІЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ПІДГОТОВЦІ ГІМНАСТОК	131
СКАЛОЗУБ А., ШИНКАРУК О. ЧИННИКИ, ЩО СПРИЯЮТЬ ПРОЯВУ ТИЛЬТУ В КІБЕРСПОРТІ	133
ЮЙ БАЙХУЕЙ, КОЗЛОВА О. ІНДИВІДУАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ КВАЛІФІКОВАНИХ СТИБУНІВ У ДОВЖИНУ ЯК ОСНОВА УДОСКОНАЛЕННЯ ТЕХНІЧНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ	135

РОЗДІЛ ІІІ

МЕДИКО-БІОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ СПОРТУ. ПЕРЕДОВІ ПРАКТИКИ ТА ІННОВАЦІЇ СУЧАСНОЇ СПОРТИВНОЇ МЕДИЦИНИ. ТЕРАПІЯ ТА РЕАБІЛІТАЦІЯ

БЕЗЛЕГКА А., ЖАРОВА І. ПРОГРАМА ФІЗИЧНОЇ ТЕРАПІЇ НА ГОСТРОМУ ТА ПІДГОСТРОМУ ЕТАПАХ РЕАБІЛІТАЦІЇ ДІТЕЙ ПЕРШИХ МІСЯЦІВ ЖИТТЯ З ГІПОКСИЧНО- ШЕМІЧНОЮ ЕНЦЕФАЛОПАТІЄЮ	138
ВІТОМСЬКА М., ПОЛЯКОВА А. ЕРГОТЕРАПІЯ ДЛЯ ДІТЕЙ З СИНДРОМОМ РЕТТА	140
ВІТОМСЬКА М., СКРИПНИК К. РОЛЬ ЕРГОТЕРАПІЇ У РОЗВИТКУ ДІТЕЙ З РОЗЛАДАМИ АУТИСТИЧНОГО СПЕКТРА	142
ГОПЕЙ М., ГОПЕЙ А., КНИШ Т. УПРАВЛІННЯ ПРОЦЕСАМИ РЕАКТИВНОСТІ ОРГАНІЗМУ СПОРТСМЕНА НА ДІЮ ТЕМПЕРАТУРИ НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА ПІД ЧАС РОЗМИНКИ	144
ГРУЗИЦЬКА В., КАЛІНКІНА О. ЕРГОТЕРАПІЯ ОСІБ З СИНДРОМОМ КУБІТАЛЬНОГО КАНАЛУ	146
ГУЛІЙ М. ЕРГОТЕРАПІЯ ОСІБ З ТРАВМОЮ СПИННОГО МОЗКУ НА НЕВРОЛОГІЧНОМУ РІВНІ С7	148
ДАВИДОВ Д., ШИНКАРУК О. ВИКОРИСТАННЯ ЗАСОБІВ КІБЕРСПОРТУ ЯК ДОДАТКОВИЙ СПОСІБ РЕАБІЛІТАЦІЇ ВІЙСЬКОВИХ ТА ВЕТЕРАНІВ ВІЙНИ	150
ДЕМЧУК Є. АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ ТЕРАПЕВТИЧНИХ ВПРАВ ПРИ НЕСПЕЦИФІЧНОМУ БОЛІ У СПИНІ В ДОМАШНІХ УМОВАХ	152
ДУДЧЕНКО А., ПУСТОВА А. ЕРГОТЕРАПІЯ ОСІБ З НАСЛІДКАМИ ГОСТРОГО ПОРУШЕННЯ МОЗКОВОГО КРОВООБІГУ	154
ЗАБЛОЦЬКА В. СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ФІЗИЧНОЇ ТЕРАПІЇ ПРИ PUSH-СИНДРОМІ ТА НЕГЛЕКТІ У ОСІБ ПІСЛЯ ГОСТРОГО ПОРУШЕННЯ МОЗКОВОГО КРОВООБІГУ	156
ІВАНИК М., РОКОШЕВСЬКА В., БАЛАЖ М. ЗАСТОСУВАННЯ ЗАХОДІВ ЕРГОТЕРАПІЇ В ОСІБ ІЗ ПОРУШЕННЯМИ ПАМ'ЯТІ ВНАСЛІДОК ЧЕРЕПНО-МОЗКОВОЇ ТРАВМИ	158
КОЛІСНИК А. ФІЗІОТЕРАПЕВТИЧНА ОЦІНКА СТАНУ ПАЦІЄНТІВ ПІСЛЯ ІНСУЛЬТУ ІЗ PUSH-СИНДРОМОМ: КЛІНІЧНА КАРТИНА ТА СИМПТОМИ РОЗЛАДУ	160
КОРЯКОВА П. КАЛІНКІН К. ФІЗИЧНА ТЕРАПІЯ ОСІБ З НАСЛІДКАМИ ГОСТРОГО ПОРУШЕННЯ МОЗКОВОГО КРОВООБІГУ ЗІ ЗНИЖЕНОЮ МОТИВАЦІЄЮ	162

КУЧЕРЯВА О. АНАЛІЗ ПОКАЗНИКА ПЕРЕНАВАНТАЖЕННЯ КОЛІННИХ СУГЛОБІВ У ЖІНОКЗ НАДМІРНОЮ ВАГОЮ ТА ГОНАЛГІЯМИ	164
ЛИТВИНЕНКО В., КАЛІНІЧУК О. РОЛЬ ЕРГОТЕРАПЕВТА В РЕАБІЛІТАЦІЇ ДІТЕЙ	166
ЛОСЄВА Р. ВПЛИВ ЕРГОТЕРАПІЇ НА САМОСТІЙНІСТЬ У ПОВСЯКДЕННОМУ ЖИТТІ ПАЦІЄНТІВ З УРАЖЕННЯМ СПИННОГО МОЗКУ НА ПІСЛЯГОСТРОМУ ЕТАПІ РЕАБІЛІТАЦІЇ	168
ЛОШКАРЬОВА Є. ПОРІВНЯННЯ ФАКТИЧНИХ ТА РОЗРАХУНКОВИХ ЕНЕРГОВИТРАТ У СТАНІ СПОКОЮ У СПОРТСМЕНІВ У ВИДАХ СПОРТУ З ПЕРЕВАЖНИМ ПРОЯВОМ ВИТРИВАЛОСТІ	170
МАМУЛА М. ОСОБЛИВОСТІ ФІЗИЧНОЇ ТЕРАПІЇ ПАЦІЄНТІВ, ПРООПЕРОВАНИХ З ПРИВОДУ СПОНДИЛОЛІСТЕЗУ	172
МАСЛОВА О., БОГДАНОВИЧ Л., СЕМЕНКО Д. ДО ПИТАННЯ РЕАКТИВНОСТІ ОРГАНІЗМУ ШКОЛЯРІВ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ	174
МАСЛОВА О., ТЕРЕЩЕНКО Т., ТИСЛЕНКО С. ОСОБЛИВОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ БАСКЕТБОЛЬНИХ АРБИТРІВ В УМОВАХ ДІЇ ШУМОВОГО ЗАБРУДНЕННЯ НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА	176
ОРЛЕНКО Є., ЖАРОВА І. ТЕРАПІЯ І РЕАБІЛІТАЦІЯ ОСІБ ІЗ ЦУКРОВИМ ДІАБЕТОМ 2 ТИПУ ТА ХРОНІЧНИМ БОЛЬОВИМ СИНДРОМОМ, ЩО ПОВ'ЯЗАНИЙ З АДГЕЗИВНИМ КАПСУЛІТОМ	178
ОСАДЧА О., ШМАТОВА О., ВОЛОШИНА В. МЕНЕДЖМЕНТ РЕЗИСТЕНТНОСТІ ОРГАНІЗМУ СПОРТСМЕНІВ З УРАХУВАННЯМ НЕГАТИВНИХ ФАКТОРІВ АНТРОПОГЕННОГО СЕРЕДОВИЩА	180
ПІДГОРНА І. СУЧАСНИЙ ПОГЛЯД НА ЕРГОТЕРАПІЮ ДІТЕЙ ПЕРІОДУ ПЕРШОГО ДИТИНСТВА З СИНДРОМОМ ДАУНА	182
ПОЛЯРУШ Є., ПОЛЯРУШ І. ФІЗИЧНА ТЕРАПІЯ ПІСЛЯ ХІРУРГІЧНОГО ВТРУЧАННЯ НА ЗВ'ЯЗКОВОМУ АПАРАТІ КОЛІННОГО СУГЛОБА	184
СКЛЯРОВА Н., ЛУКАСЕВИЧ І., ЗАБІРЧЕНКО Л. ЕКОТРОФОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ ДО МЕНЕДЖМЕНТУ СИСТЕМИ ХАРЧУВАННЯ СПОРТСМЕНІВ-ВЕГЕТАРІАНЦІВ	186
СЛЬОЗКО І., КОВЕЛЬСЬКА А., БРУШКО В. СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ЗАСТОСУВАННЯ ФІЗИЧНОЇ ТЕРАПІЇ У ОСІБ З АДГЕЗИВНИМ КАПСУЛІТОМ	188
ЧЕРКАСЕЦЬ І., ПОЛЯРУШ І. КОМПЛЕКСНА ФІЗИЧНА ТЕРАПІЯ ОСІБ З ДЕГЕНЕРАТИВНО-ДИСТРОФІЧНИМИ ЗМІНАМИ ПОПЕРЕКОВОГО ВІДДІЛУ ХРЕБТА	190
ЧЕРНІКОВА О. ВПЛИВ АНТРОПОГЕННИХ ФАКТОРІВ НА ПРАЦЕЗДАТНІСТЬ ЮНИХ ПЛАВЦІВ	192
ЧЕРНІКОВА О., ОСАДЧА О., РЕДЬКО Н. ДО ПИТАННЯ ОКИСЛЮВАЛЬНОГО СТРЕСУ ТА ДІЇ АНТИОКСИДАНТІВ У ПРАКТИЦІ СПОРТИВНОЇ ПІДГОТОВКИ	194
ШАХЛІНА Л., КОЛОМІЄЦЬ Т., ЯКОВЕНКО Т. ДО ПИТАННЯ ДЕСИНХРОНОЗУ У ПРАКТИЦІ ПІДГОТОВКИ СПОРТСМЕНІВ В ІГРОВИХ ВИДАХ СПОРТУ	196
ШЕРЕМЕТА Р. ВІДНОВЛЕННЯ БАЛАНСУ ПАЦІЄНТІВ ПІСЛЯ ПЕРЕНЕСЕНОГО ІНСУЛЬТУ	198

РОЗДІЛ IV

СПОРТ ДЛЯ ВСІХ ЯК ВАЖЛИВА СКЛАДОВА ОЛІМПІЙСЬКОГО РУХУ

KIRYUCHOVA A., KOVALENKO N., SHUKHLOVINA V. CHARACTERISTICS OF COMPETITIVE POWERLIFTING ACTIVITIES OF ALTERNATIVE FEDERATIONS IN UKRAINE	201
АЗАРЕНКО Т., ПИЛИПКО О. ЕТАПИ ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК ПЛАВАННЯ У ДІТЕЙ РАННЬОГО ВІКУ ЗА ПРОГРАМОЮ «ЯК РИБКА У ВОДІ»	203

БОНДАРЕНКО О., ТОЛКУНОВА І. ОСОБЛИВОСТІ СТРЕСОСТІЙКОСТІ У СТУДЕНТІВ - СПОРТСМЕНІВ В УМОВАХ ВІЙСЬКОВОГО СТАНУ	205
БРИЧУК М., ЯЦЬКО В. СОЦІАЛЬНІ ПРОЄКТИ ЯК ФАКТОР ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ РУХОВОЇ АКТИВНОСТІ МОЛОДІ	207
ВАСИЛЕНКО О., МАТВЄЄВ С., КРУШИНСЬКА Н. ФІЗКУЛЬТУРНО-СПОРТИВНА РЕАБІЛІТАЦІЯ УЧАСНИКІВ БОЙОВИХ ДІЙ	209
ВОЛОСЮК А. КОМПОНЕНТИ ЯКОСТІ ЖИТТЯ ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ЖІНОК З НИЗЬКИМ РІВНЕМ РУХОВОЇ АКТИВНОСТІ	211
ГАЛЕТА М., КЕНСИЦЬКА І., ПАЦАЛЮК К. КОРЕКЦІЯ ПОКАЗНИКІВ ФІЗИЧНОГО СТАНУ ЖІНОК ЗРІЛОГО ВІКУ В ПРОЦЕСІ ГРУПОВИХ ФІТНЕС-ЗАНЯТЬ СИЛОВОЇ СПРЯМОВАНОСТІ	213
ДЕРЕНЬКО В., ПАВЕЛКО І., СУЛЕЙМАНОВА І. РУХОВА АКТИВНІСТЬ І ЗДОРОВ'Я СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ	215
ДЄДУХ М., БРИЧУК М., ЛИЖНЯК С. САМООЦІНКА ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВЛЕНОСТІ ДІТЕЙ 12 РОКІВ, ЯКІ ЗАЙМАЮТЬСЯ ФУТБОЛОМ	217
КОВАЛЕНКО К., КОВАЛЬОВА Н., УЖВЕНКО В. ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ЗАНЯТЬ АДАПТИВНОЮ ФІЗИЧНОЮ РЕКРЕАЦІЄЮ З ДІТЬМИ 5-6 РОКІВ ІЗ ЗАТРИМКОЮ ПСИХОЕМОЦІЙНОГО РОЗВИТКУ	219
КРУШИНСЬКА Н. ОСНОВНІ ЗАХОДИ СОЦІАЛІЗАЦІЇ ДЛЯ УЧАСНИКІВ БОЙОВИХ ДІЙ В УКРАЇНІ	221
МАТВІЄНКО І., ВІТУШИНСЬКИЙ Р., МАКСИМЕНКО Я. ВПЛИВ ЗАНЯТЬ З ПЛАВАННЯ ДЛЯ ДІТЕЙ ПЕРШОГО РОКУ ЖИТТЯ	223
МИКИТЧИК В. ОБҐРУНТУВАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ТЕХНОЛОГІЇ ФОРМУВАННЯ ПАТРІОТИЗМУ У ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ	225
МОСКАЛЕНКО Д. ОЦІНКА ТЕОРЕТИЧНИХ ЗНАНЬ З ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ УЧНІВ СЕРЕДНЬОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ	227
ПАНЬКІВ Х., ГОЛЕЙ Х., ШВЕД Н. ДОСВІД ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СУЧАСНИХ ФІТНЕС-КЛУБІВ	229
ПАСІЧНЯК Л., ЛАВРУК В., ІВАНЮК Х. ВПРОВАДЖЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОЦЕС ОРГАНІЗАЦІЇ СЕКЦІЙНИХ ЗАНЯТЬ З БОКСУ СЕРЕД ПІДЛІТКІВ	231
ПЕРЕГІНЕЦЬ М., ЧЕРНИХ П. АНАЛІЗ ОСОБЛИВОСТЕЙ УДОСКОНАЛЕННЯ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ	233
ПІДГАЙНА В. ЕФЕКТИВНІСТЬ ФІЗКУЛЬТУРНО-ОЗДОРОВЧИХ ЗАНЯТЬ З ЕЛЕМЕНТАМИ АКВА-РЕКРЕАЦІЇ ПІД ЧАС ДОЗВІЛЛЯ ЮНАКІВ 16-17 РОКІВ	235
ПРОКОПЕНКО А., ГОНЧАРОВА Н., КОПИЛ О. ОЦІНКА ПРОЯВУ ФУНКЦІОНАЛЬНОЇ МОТОРНОЇ АСИМЕТРІЇ М'ЯЗІВ НИЖНІХ КІНЦІВОК У ДІТЕЙ 6-10 РОКІВ ПІД ЧАС ОЗДОРОВЧИХ ЗАНЯТЬ ТЕНІСОМ	237
РУБАН Л. ВПЛИВ ЗАСОБІВ ФІЗКУЛЬТУРНО-СПОРТИВНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ НА ЯКІСТЬ ЖИТТЯ ЖІНОК ДРУГОГО ПЕРІОДУ ЗРІЛОГО ВІКУ	239
ЦУКАНОВ О. СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ЩОДО ВИКОРИСТАННЯ ЗАСОБІВ ОЗДОРОВЧО-РЕКРЕАЦІЙНОЇ РУХОВОЇ АКТИВНОСТІ ЧОЛОВІКІВ ЗРІЛОГО ВІКУ ДЛЯ КОРЕКЦІЇ ЇХ ФІЗИЧНОГО СТАНУ	241

ВПЛИВ АНТРОПОГЕННИХ ФАКТОРІВ НА ПРАЦЕЗДАТНІСТЬ ЮНИХ ПЛАВЦІВ

Чернікова О.

Національний університет фізичного виховання і спорту України, Київ, Україна

Вступ. Сучасне суспільство стикається зі зростаючими проблемами, пов'язаними зі здоров'ям та фізичною активністю молодого покоління. Однією з найпоширеніших фізичних активностей є плавання, яке має велике значення як для здоров'я, так і для розвитку дітей та підлітків. Проте, антропогенні фактори, такі як забруднення навколишнього середовища, шум, стрес, впливають на працездатність юних плавців і вимагають уваги спеціалістів у галузі спортивної медицини. Розвиток індустріалізації та швидкий темп життя призвели до загострення проблем екології, що має прямий вплив на фізичне та психічне здоров'я людей [5]. Забруднення повітря, води та ґрунту хімічними речовинами, викиди вуглецю в атмосферу та інші антропогенні фактори стають серйозною загрозою для здоров'я не лише дорослих, але й дітей [1, 2]. Більшість юних спортсменів, зокрема плавців, проводять значну частину часу на відкритому повітрі під час тренувань, тому вони особливо вразливі до негативного впливу антропогенних чинників [4].

Мета дослідження: Оцінка впливу антропогенних факторів на працездатність та спортивні досягнення юних плавців.

Результати дослідження та їх обговорення. Для досягнення поставленої мети був проведений комплексний аналіз даних, отриманих з опитувань та спостережень над юними плавцями. У дослідженні брали участь 10 юних спортсменів віком 7 років, які займаються плаванням не менше двох років. Вони пройшли серію фізіологічних тестів та анкетування щодо їхнього стану здоров'я та спортивних досягнень.

Отримані результати свідчать про те, що антропогенні фактори мають значний вплив на працездатність юних плавців. Учасники дослідження, які проживають у забруднених екологічних регіонах, мали суттєво меншу фізичну витривалість та швидкість в порівнянні з плавцями з екологічно чистими районами [3]. Крім того, виявлено, що діти, які піддаються великому рівню стресу та шуму в їхньому повсякденному житті, також мають меншу ефективність тренувань та нижчі спортивні досягнення [1].

Додатково, в рамках дослідження було проведено аналіз впливу соціально-економічного статусу на працездатність плавців. Виявлено, що діти з більш високим рівнем соціального добробуту та доступом до спортивних об'єктів мають значно кращі результати на тренуваннях і змаганнях порівняно з дітьми з менш забезпеченими родинами. Це може бути пов'язано з більшою можливістю для дітей з більш заможних сімей отримати якісні тренування, високоякісне обладнання та додаткову медичну підтримку.

Було виявлено, що відсоток тілесних захворювань серед юних плавців, які проживають у міських районах з високим рівнем автомобільного трафіку, є значно вищим порівняно з плавцями, які живуть у сільській місцевості. Це може бути пов'язано зі значним забрудненням повітря та високим рівнем шкідливих викидів від автотранспорту, що негативно впливає на здоров'я дітей та їхню фізичну підготовку.

Обговорення цих результатів підтверджує необхідність врахування різноманітних аспектів соціально-економічного та екологічного середовища при формуванні і реалізації тренувальних програм для юних плавців [4]. Такий підхід дозволить не лише забезпечити оптимальні умови для розвитку їхніх спортивних навичок, але й підтримати загальне здоров'я та благополуччя молодого покоління.

Висновки. Результати дослідження свідчать про значний вплив антропогенних факторів на працездатність та спортивні досягнення юних плавців [2]. Врахування цих факторів у плануванні тренувальних програм та здійснення заходів з мінімізації їхнього впливу є важливим кроком у забезпеченні оптимального фізичного розвитку та досягненні успіху у спорті для молодого покоління. Важливо забезпечувати адекватні умови тренувань та догляду, а також уважно стежити за здоров'ям і психологічним станом молодих плавців.

Список використаних джерел.

1. Maternal exposure to drinking-water chlorination by-products and small for-gest- ational- age neonates / P. Levallois, S. Gingras, S. Marcoux [et al.] // *Epidemiology*. - 2012. - Vol. 23. - P. 267-276
2. Speciation and geospatial analysis of disinfection byproducts in urban drinking water / A. Siddique, S. Saied, E. Zahir [et al.] // *Int. J. Environ. Sci. Technol.* – 2014. – V. 11. – P. 739-746.
3. Романова Ю. А., Егоренко А. О. Вдосконалення організації управління запасами на підприємстві // *Економіка та управління: проблеми, рішення*. 2015.
4. Циганенко О. І. Методологія та організація наукових досліджень з охорони природи в галузі спорту і фізичної культури./ О. І. Циганенко, Я. В. Першегуба, Н. А.Склярова, Л. Ф. Оксамитна// *Науковий часопис Національного педагогічного університету ім. М. П. Драгоманова*. – Серія 15. «Науковопедагогічні проблеми фізичної культури»/ *Фізична культура і спорт*. – 2016.- Вип. 9(79)16. – С.105-109.
5. Шанда В. І. Теоретичні проблеми екології та біогеоценології: монографія. Кривий Ріг: Вид. Р.А. Козлов, 2013. 247 с.